

Comunicat de presă

(9 octombrie 2014) Ref.: Sesizare de neconstituționalitate asupra Legii pentru abrogarea Art. 276 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal

Președintele României, domnul Traian Băsescu, a trimis joi, 9 octombrie a.c., președintelui Curții Constituționale, domnul Augustin Zegrean, în temeiul dispozițiilor Art. 146 lit. a) din Constituția României și ale Art. 15 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, o sesizare de neconstituționalitate asupra Legii pentru abrogarea Art. 276 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal.

Vă transmitem textul integral al cererii:

București, 9 octombrie 2014

Domnului Augustin ZEGREAN

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

În temeiul dispozițiilor Art. 146 lit. a) din Constituția României și ale Art. 15 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, formulez următoarea

SESIZARE DE NECONSTITUȚIONALITATE

asupra

Legii pentru abrogarea Art. 276 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal

Potrivit dispozițiilor Art. 77 din Constituția României, înainte de promulgare, președintele României poate solicita verificarea constituționalității legii.

Inițial, Legea pentru abrogarea Art. 276 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal a fost adoptată de Camera Deputaților, în calitate de cameră decizională, în data de 18 februarie 2014.

La data de 18 martie 2014, președintele României a solicitat Parlamentului reexaminarea acestei legi, în temeiul Art. 77 alin. (2) din Constituția României, în sensul menținerii în Codul penal a infracțiunii de "presiuni asupra justiției" (Art. 276).

În urma reexaminării, la data de 30 septembrie 2014, Camera Deputaților, în calitate de cameră decizională, a menținut soluția inițială, de abrogare a Art. 276 ("presiuni asupra justiției") din Codul penal, respingând cererea de reexaminare formulată de președintele României.

Motivele sesizării sunt următoarele:

Legea pentru abrogarea Art. 276 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal transmisă

președintelui României spre promulgare este neconstituțională deoarece contravine dispozițiilor Art. 1 alin (3) din Constituția României, republicată, potrivit căreia "România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate", Art. 124 alin. (2) și (3) din Constituție, prin care se stipulează că "(2) Justiția este unică, imparțială și egală pentru toți. (3) Judecătorii sunt independenți și se supun numai legii", precum și prevederilor Art. 30 alin. (6) din Constituția României, republicată, prin care se stipulează următoarele: "(6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine."

Potrivit articolului unic al legii aflate la promulgare, se abrogă infracțiunea de "presiuni asupra justiției" prevăzută la Art. 276 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal. Această infracțiune face parte din categoria infracțiunilor contra înfăptuirii justiției și instituie o protecție atât pentru judecător, cât și pentru organele de urmărire penală.

Textul de lege a cărui abrogare a fost votată de Parlament, respectiv Art. 276 din Codul penal, are următorul cuprins: "Fapta persoanei care, pe durata unei proceduri judiciare în curs, face declarații publice nereale referitoare la săvârșirea de către judecător sau de organele de urmărire penală, a unei infracțiuni sau a unei abateri disciplinare grave legate de instrumentarea respectivei cauze, în scopul de a influența sau intimida, se pedepsește cu închisoarea de la 3 luni la 1 an sau cu amendă."

Principiile imparțialității justiției și independenței judecătorilor sunt consfințite de Art. 124 alin. (2) și (3) din Constituția României, republicată. Prin abrogarea infracțiunii menționate, aceste principii pot fi afectate, ceea ce se răsfrânge negativ și asupra bunului mers al justiției. Astfel, persoana care, pe parcursul procedurilor judiciare, va face declarații publice ce nu sunt reale, care privesc săvârșirea de către judecător sau de organele de urmărire penală, a unei infracțiuni sau a unei abateri disciplinare grave legată de instrumentarea respectivei cauze, având drept scop să influențeze soluția sau să intimideze pe cei care sunt răspunzători pentru soluția pronunțată, nu va mai răspunde penal, potrivit noii legi. Considerăm că prin abrogarea acestei infracțiuni este eliminată protecția ce se acordă justiției, necesară pentru ca aceasta să fie imparțială și înfăptuită de judecători independenți, astfel cum prevede Constituția.

Răzuiunile care au vizat introducerea acestei infracțiuni în Codul penal, potrivit expunerii de motive a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, sunt "() asigurarea și protejarea imparțialității și libertății judecătorilor și organelor de urmărire penală în exercitarea atribuțiilor judiciare conferite de lege față de încercările de intimidare sau influențare a acestora. Faptele incriminate sunt inspirate din realitățile practicii judiciare, dar mai ales de frecvența, intensitatea și de modul de manifestare a acestor fapte în ultimii ani, constând în

încercările de influențare sau intimidare din partea părților sau a reprezentanților acestora, în modalitățile arătate, pe durata desfășurării unui proces, obținându-se astfel o atmosferă de natură să vicieze grav imparțialitatea judecătorilor sau procurorilor, atmosferă care poate fie să profite celor ce recurg la asemenea mijloace în cazul obținerii efectului scontat, fie să-i dezavantajeze prin obținerea unei atitudini ostile din partea magistraților." Or, existența statului de drept implică acțiuni din partea statului prin care să se garanteze buna funcționare a autorităților publice, inclusiv a autorității judecătorești.

Justiția este imparțială, fiind strâns legată de independența judecătorului. Totodată, justiția trebuie să hotărască în cauzele aduse în fața ei pe baza faptelor și în conformitate cu legea, fără restricții, fără influențe nedorite, amăgiri, presiuni, amenințări sau amestecuri, directe ori indirecte, ale nimănui, indiferent de motiv (Principiile fundamentale referitoare la independența judiciarului din anul 1985, în V. M. Ciobanu, Constituția României.

Comentariu pe articole, Ed. C.H. Beck, București, 2008, p. 1219). Imparțialitatea fără independență nu poate exista, iar un judecător imparțial este cel care menține balanța și judecă fără frică sau favoare (Raportul Dr. Singhvi în legătură cu proiectul Declarației universale privind independența justiției, 1987, în V. M. Ciobanu, Constituția României.

Comentariu pe articole, Ed. C.H. Beck, București, 2008, p. 1219). În consecință, împiedicarea justiției de a-și îndeplini rolul său în societate, în condiții de imparțialitate și independență, se impune a fi sancționată, iar Codul penal reprezintă instrumentul juridic adecvat pentru a respecta exigențele statului de drept.

Potrivit Curții Constituționale, exigențele statului de drept, consacrat la Art. 1 alin. (3) teza I din Constituție privesc "scopurile majore ale activității statale prefigurate în ceea ce îndeobște este numit ca fiind domnia legii, sintagmă ce implică subordonarea statului față de drept, asigurarea acelor mijloace care să permită dreptului să cenzureze opțiunile politice și, în acest cadru, să pondereze eventualele tendințe abuzive, discreționare, ale structurilor etatice. Statul de drept asigură supremația Constituției, corelarea legilor și tuturor actelor normative cu aceasta, existența regimului de separație a puterilor publice, care trebuie să acționeze în limitele legii, și anume în limitele unei legi ce exprimă voința generală" (Decizia Curții Constituționale a României nr. 70/2000, publicată în Monitorul Oficial., Partea I nr. 334/2000).

Mai mult, în punctul său de vedere adresat Parlamentului, Consiliul Superior al Magistraturii subliniază importanța menținerii acestei incriminări, precizând că actuala infracțiune prevăzută la Art. 276 din Codul penal are în vedere doar declarațiile publice nereale făcute cu scopul de a influența sau intinzi, ceea ce echivalează cu o distorsionare a realității, operată cu rea-credință care, astfel cum a statuat și Curtea Europeană a Drepturilor Omului (cedo), depășește limitele unei critici acceptabile. În concepția CEDO, "o afirmație veridică poate fi dublată de remarci suplimentare, de judecăți de valoare, de supoziții ori de insinuări susceptibile să creeze o imagine eronată în ochii publicului" (Vides Aizsardz bas

Klubs c. Letonia). Totodată, CEDO a recunoscut că pot exista cazuri când este necesar ca puterea judiciară să fie protejată împotriva atacurilor distrugătoare, lipsite de fond serios, cu atât mai mult, cu cât obligația de rezervă le interzice magistraților să reacționeze. Astfel, dispoziția legală prevăzută la Art. 276 din Codul penal se opune declarațiilor publice neadevărate făcute cu rea-credință și nu are efecte asupra declarațiilor prin care se spune adevărul, se reclamă un abuz, în interes public, legitim.

De asemenea, Consiliul Superior al Magistraturii a considerat că infracțiunea prevăzută la Art. 276 din Codul penal trebuie să rămână în vigoare, dată fiind necesitatea independenței și imparțialității magistratului, principii consacrate și de Art. 124 alin. (3) din Constituția României.

Totodată, în calitate sa de stat membru al Uniunii Europene, România are obligația să ia în considerare, în baza principiilor dreptului internațional public, respectiv pacta sunt servanda și principiul bunei-credințe, recomandările instituțiilor Uniunii Europene. Astfel, incriminarea anumitor fapte ce au rolul de a influența sau intimida magistratul este în acord cu recomandarea Comisiei Europene privind introducerea unui cadru clar privind interdicția de a critica hotărâri judecătorești și de a submina activitatea magistraților sau de a face presiuni asupra acestora (Raportul privind progresele înregistrate de România în cadrul Mecanismului de cooperare și de verificare din data de 30 ianuarie 2013 al Comisiei Europene către Parlamentul European și Consiliu).

În ceea ce privește încălcarea prevederilor Art. 30 alin. (6) din Constituția României, republicată, considerăm că prin abrogarea infracțiunii de "presiuni asupra justiției" se aduce atingere limitelor în interiorul cărora trebuie să se exercite libertatea de exprimare. Această libertate nu poate fi absolută, ci se subsumează unor limitări. Astfel, dispozițiile constituționale interzic acele exprimări care prejudiciază demnitatea, onoarea, dreptul la propria imagine. Or, infracțiunea de presiuni asupra justiției reprezintă modalitatea prin care se asigură respectarea acestor prevederi constituționale și se asigură sancționarea abuzului în exercitarea libertății de exprimare cu privire la înfăptuirea justiției.

Libertatea de exprimare trebuie să se exercite în limitele bunei-credințe, sens în care considerăm că menținerea în Codul penal a infracțiunii de "presiuni asupra justiției" ar avea un efect descurajant pentru posibilele încercări de a influența sau a intimida magistrații, prin declarații publice nereale referitoare la săvârșirea de către judecător sau de organele de urmărire penală, a unei infracțiuni sau a unei abateri disciplinare grave legate de instrumentarea respectivei cauze pe durata unei proceduri judiciare în curs.

Astfel, prin menținerea în Art. 276 din Codul penal a infracțiunii de "presiuni asupra justiției" se asigură, în cazul judecătorilor și a persoanelor implicate în procedura de urmărire penală, respectarea întocmai a principiului constituțional prevăzut de Art. 30 alin. (6) din Legea fundamentală. În consecință, abrogarea acestui text de lege intră în contradicție cu Art. 30 alin. (6) din Constituție.

Cu privire la restrângerea libertății de exprimare în scopul garantării autorității și imparțialității puterii judecătorești, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în cauza "Braford c. Danemarca" a decis că "interesul de a proteja reputația și a asigura autoritatea magistraților este superior aceluia de a permite o discuție liberă asupra imparțialității acestora", iar în cauza "Pager și Oberschilick c. Austria" a statuat că "activitatea justiției nu poate fi discutată fără să se aibă în vedere anumite limite pentru a nu submina autoritatea acesteia, comandament deosebit de important într-un stat de drept".

Domnule Președinte al Curții Constituționale,

Distinși membri ai Plenului Curții Constituționale,

În considerarea argumentelor expuse vă solicit să admiteți sesizarea de neconstituționalitate și să constatați că Legea pentru abrogarea Art. 276 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal a fost adoptată cu nerespectarea dispozițiilor Art. 1 alin. (3), Art. 30 alin. (6) și Art. 124 alin. (2) și (3) din Constituția României, republicată.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

TRAIAN BĂSESCU

□

Departamentul comunicării publice

09 Octombrie 2014